

Неоромантизмът на RASSIM

Красимир Кръстев - RASSIM, "Сол", One Money Gallery, 22 февруари – 23 март 2018 г.

Новата изложба на Красимир Кръстев – RASSIM е много различна от изложбите му през 90-те години на миналия век, когато той се наложи като един от водещите представители на съвременното българско изкуство. Това изглежда съвсем естествено, все пак, минали са почти две десетилетия оттогава. Така е, но различията са толкова съществени, че е трудно да си представиш, че става дума за един и същи автор.

През 90-те RASSIM се занимаваше с радикалните промени в статута на художника, творбата и изкуството в едно консуматорско общество. Като иронична реакция на тези промени, той превърна артистичното си име в запазена марка, която отпечатваше върху тениски. Експериментираше със себе си и собственото си тяло, превръщайки се едновременно в автор и произведение. Предизвикваше на боксов мач „старите“ художници от СБХ, уверен в победата си. Беше социален коментатор и социален провокатор.

В новите си произведения RASSIM вече не тематизира нито ситуацията в съвременното изкуството, нито ситуацията в обществото и културата. В тях човекът, културата и обществото изобщо отсъстват. Историята е зачеркната. Няма нищо друго, освен природа, но една природа отпреди появата на живота или след неговото изчезване. Черните картони със следите от морска сол по тях приличат на пейзажи с пустини или безбрежни морета. В небето над тях няма нито една звезда. Пълен мрак.

Откъде идват тези образи? От миналото или от бъдещето? От нашата планета или от друга? Поетът Ани Илков, чийто глас звучи на запис в изложбената зала, вижда в тях „друго море и друга планета (някъде в дълбокия космос!), където живота предстои да се породи от топлите солени води...“. За него пустотата в тези картини не е съвсем пуста, тя е граница на предстоящо събитие. На Събитието. Но един по-безмилостен поглед ще види в същите образи край на всяко Събитие. Всъщност, напрежението в картините идва от запазването на тази двойна възможност: на край и начало.

Не само образът на пустотата в картините е двойствен. Двойствено е и значението на солта, с която те са създадени, за запазването и унищожаването на живота. Живите организми не могат да съществуват без солта. Повечето биологични тъкани и телесни течности съдържат сол. Без нея е невъзможна регулацията на телесните течности. Но солта е и убиец на живота. Прекомерното количество сол унищожават всяка форма на живот. Солените морски води са първоначалният дом на живота, но има и мъртви морета.

Природата е не само тема в новите произведения на RASSIM, но тя буквално участва в създаването им. Не художникът, а вълните на морето „рисуват“. Художникът е само асистент. Той, както проницателно забелязва Ани Илков, повече прилича на учения, който създава условията, за да се проявят

определени природни явления, които впоследствие наблюдава и анализира. Видеото, което може да се види в изложбата, е запечатало момента, в който художникът взема черния картон и се потапя във вълните на морето, за да отнесе после тази „проба“ в ателието-лаборатория.

Романтиците са първите художници в ранния XIX век, в чиито картини природата се появява не като красив и хармоничен образ на живота, а като опустошителна морска стихия или като вечна ледена пустош, в която животът е напълно заличено. Такива са образите на природата в някои от знаменитите картини на Търнър или Каспар Давид Фридрих. Техните произведения са вдъхновени от естетиката на възвишеното, развита от Бърк и Кант. В основата на възвишеното стои несъизмеримостта на мислене и въображение. Образите на възвишеното едновременно ужасяват и носят наслада. Те стимулират въображението да прекрачи своите граници.

Произведенията на RASSIM, изложени в галерия One Money, са изненадващо връщане към романтизма и естетиката на възвишеното. Те са опит да се излезе извън нарцисизма на съвременното изкуство, извън неговата безкрайна ангажираност със себе си и собствените си легитимационни проблеми. Те са опит изкуството отново да се върне към една своя ключова социална роля – да подготви човешкото въображение за поредния Изход. Защото напускането на родната ни планета изглежда все по-неизбежно. Свикнали сме за това да ни говорят еколози, демографи и астрофизици, но ето че и един художник се присъединява към тези гласове.

Кирил Василев